

Besluit van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 5 juli 2022, kenmerk 3389733-1031726-PDCV, houdende Aanwijzingsbesluit activiteiten van algemeen belang in het kader van de Wet Markt en Overheid

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Gelet op artikel 25h lid 5 en 6 van de Mededingingswet;

Overwegende dat het uitgangspunt in de lange termijn aanpak Covid-19 is dat zelftesten¹ bij klachten de basisfaciliteit zijn en mensen met een laag inkomen de mogelijkheid moeten krijgen om ook een zelftest te kunnen doen bij klachten;

Besluit:

Artikel 1

Het verstrekken van zelftesten aan:

1. Het Nederlandse Rode Kruis, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40409352;
2. Stichting Leger des Heils Dienstverlening, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 39057343;
3. Vereniging Valente, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 76982548;
4. Vereniging van Nederlandse Voedselbanken, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 57977321; en
5. Stichting Armoedefonds, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 55209882

om deze gratis ter beschikking te stellen aan minder draagkrachtigen en hulpbehoevende cliënten aan te merken als activiteit die plaatsvindt in het algemeen belang als bedoeld in artikel 25h, vijfde lid van de Mededingingswet.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst en vervalt op 31 december 2023.

*De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.J. Kuipers*

Bezwaarclausule

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kunnen belanghebbenden gedurende zes weken na datum van bekendmaking van dit besluit schriftelijk bezwaar indienen bij de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, t.a.v. Directie Wetgeving en Juridische Zaken, postbus 20350, 2500 EJ Den Haag.

Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend en bevat uw naam, adres, dagtekening, het besluit waartegen het gericht is en de reden waarom u bezwaar maakt. Het indienen van het bezwaarschrift schorst de werking van het besluit niet.

¹ Dit betreft sneltesten voor de opsporing van SARS-CoV-2-antigenen voor gebruik door consumenten.

TOELICHTING AANWIJZINGSBESLUIT

Door het om niet verstrekken van zelftesten aan specifieke partijen in verband met de lange termijn aanpak COVID-19 in Nederland, aan te wijzen als een activiteit van algemeen belang, is hoofdstuk 5 van de Mededingingswet (hierna: Mw) hierop krachtens artikel 25h vijfde lid Mw niet van toepassing. Hierdoor is het niet noodzakelijk voor het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: VWS) om bij de levering van deze zelftesten aan de genoemde hulporganisaties de integrale kostprijs te berekenen ingevolge artikel 25i Mw.

De zelftesten worden voor VWS verstrekt door het Bureau Landelijk Consortium Hulpmiddelen (hierna: LCH) en komen uit de voorraden zelftesten die door VWS zijn en worden aangekocht. Het besluit om het verstrekken van zelftesten aan de genoemde hulporganisaties aan te wijzen als activiteit van algemeen belang vervalt op 31 december 2023. Deze termijn hangt samen met de geschatte periode voor de lange termijn aanpak Covid-19. Op basis van de dan geldende epidemiologische situatie en adviezen van het RIVM, kan echter ook eerder worden besloten dat het niet meer noodzakelijk is om de zelftesten te verstrekken aan minder draagkrachtigen en hulpbehoevende cliënten (hierna: de doelgroep). In dat geval zal de levering van zelftesten aan de genoemde organisaties zoveel eerder als haalbaar worden gestaakt.

Aan de hand van de relevante criteria volgt hieronder de nadere motivering om de verstrekking van de zelftesten aan de genoemde hulporganisaties aan te merken als activiteit welke wordt uitgevoerd in het algemeen belang.

Economische activiteit

De economische activiteit die in het kader van dit besluit aan de orde is betreft het om niet verstrekken van zelftesten. Deze worden verstrekt aan derden in verband met de lange termijn aanpak van COVID-19 in Nederland.

Dit betreft een economische activiteit nu deze goederen ook door marktpartijen geleverd zouden kunnen worden. Hierbij treedt VWS in concurrentie met andere ondernemingen die deze goederen in de praktijk al leveren. Op dit moment leveren zij deze goederen niet aan de bewuste hulporganisaties.

Bevoordeling

Er is sprake van bevoordeling van de in artikel 1 genoemde partijen, omdat bij het verstrekken van zelftesten geen integrale kostprijs zal worden doorberekend. Conform artikel 25i Mw moeten overheden ten minste de integrale kosten van de goederen of diensten die zij op de markt brengen in hun tarieven doorberekenen. Er zal in dit geval geen integrale kostprijs doorberekend worden omdat VWS van zins is de zelftesten aan de genoemde organisaties te doneren (verstrekking om niet).

Gevolgen voor derde partijen

Als gevolg van het feit dat de zelftesten door VWS aan de in artikel 1 genoemde organisaties worden gedoneerd (verstrekking om niet) zullen deze organisaties geen behoefte hebben om dergelijke zelftesten aan te schaffen bij overige marktpartijen. Daarmee zouden deze marktpartijen benadeeld kunnen worden omdat zij niet dezelfde afname in zelftesten zouden kunnen hebben.

Marktfalen

De markt voorziet niet in het om niet verstrekken van zelftesten aan mensen met een laag inkomen. De hulporganisaties genoemd in artikel 1 beschikken ook zelf niet over de middelen om, los van hun gebruikelijke en noodzakelijke taken, de doelgroep die zij bedienen te voorzien van zelftesten. De doelgroep beschikt zelf ook niet over de middelen om deze zelftesten (met de benodigde frequentie) aan te schaffen. Daarmee faalt de markt om in een belangrijke taak van algemeen belang te voorzien, te weten de verstrekking van zelftesten aan de doelgroep.

Algemeen Belang

Onderstaand wordt nader ingegaan op de vraag waarom het in het algemeen belang is dat de genoemde hulporganisaties zelftesten van VWS ontvangen. Eerst wordt in algemene zin uitgelegd

waarom de verstrekking om niet aan erkende hulporganisaties in het algemeen belang is. Vervolgens wordt per ontvangende organisatie toegelicht waarom de verstrekking van zelftesten om niet in het algemeen belang is.

Verstrekking om niet aan de genoemde hulporganisaties

Op dit moment en tijdens de lange termijn aanpak Covid-19, is het testadvies van de overheid dat men bij klachten een zelftest moet doen. De aangewezen hulporganisaties zijn allemaal Algemeen Nut Beogende Instellingen (hierna: ANBI) zonder winstoogmerk, die hulp bieden aan de doelgroep. De hulporganisaties beschikken echter niet over voldoende budget om de zelftesten voor de doelgroep die zij bedienen aan te schaffen. Het is in het algemeen belang dat deze organisaties over zelftesten beschikken, zodat groepen die onder of rond het sociaal minimum leven zelftesten verstrekt kunnen krijgen vanuit de organisaties waar zij in beeld zijn. Dit geeft deze groep ook de mogelijkheid om zicht te krijgen op een eventuele coronabesmetting, waardoor ze passende maatregelen kunnen nemen om zichzelf en hun naasten te beschermen. In dit kader heeft de Tweede Kamer meerdere keren een motie aangenomen om zelftesten kosteloos te verstrekken aan mensen die hierin niet zelf kunnen voorzien.² Daarnaast is inzet van iedereen nodig om de samenleving open te houden, bijvoorbeeld door zich te houden aan basisadviezen, zoals het doen van een zelftest bij klachten, de doelgroep kan deze bijdrage alleen leveren indien zij de noodzakelijke zelftesten gratis verstrekt krijgt. De reden om de zelftesten specifiek via deze hulporganisaties te verstrekken is omdat er naar de mening van VWS op deze manier de beste kans is om de grote en diverse groep mensen met een laag inkomen te bereiken en te voorzien van toegang tot zelftesten. Hierop wordt onderstaand per organisatie nader ingegaan.

Het Nederlandse Rode Kruis

Het Nederlandse Rode Kruis biedt voedselhulp aan mensen die minder draagkrachtig zijn en die niet bij andere instanties terecht kunnen. Dit betreft bijvoorbeeld arbeidsmigranten, ongedocumenteerden en gezinnen die vanwege het verlies aan inkomen nauwelijks het hoofd boven water kunnen houden. Het is wel in het algemeen belang dat deze groepen zelftesten op Covid-19 en om dit te bereiken dienen zij kosteloos te kunnen beschikken over zelftesten. Wanneer het Nederlandse Rode Kruis de testen tegen de integrale kostprijs zou moeten kopen, kost dit de organisatie naar schatting € 750.000. Een dergelijk verlies kan de organisatie niet dragen, zonder dat het ten koste gaat van de noodzakelijk geboden hulpverlening. Dit zou een maatschappelijk onaanvaardbare uitkomst zijn waardoor het noodzakelijk is dat de zelftesten worden geschonken door VWS.

Stichting Leger des Heils

De Stichting Leger des Heils biedt zorg aan mensen die niet zelfstandig kunnen wonen, geen dak boven hun hoofd hebben of met verslavingsproblematiek kampen. Deze groepen hebben geen tot weinig eigen middelen en zijn niet in staat om de zelftesten aan te schaffen. Het is wel in het algemeen belang dat deze groepen zelftesten op Covid-19 en om dit te bereiken dienen zij kosteloos te kunnen beschikken over zelftesten. Wanneer de Stichting Leger des Heils de testen tegen de integrale kostprijs zou moeten kopen, kost dit de organisatie naar schatting 1,35 miljoen. Een dergelijk verlies kan de organisatie niet dragen, zonder dat het ten koste gaat van de noodzakelijk geboden hulpverlening. Dit zou een maatschappelijk onaanvaardbare uitkomst zijn waardoor het noodzakelijk is dat de zelftesten worden geschonken door VWS.

Vereniging Valente

Vereniging Valente ondersteunt samenwerkingsverbanden die zich inzetten voor kwetsbare mensen in de samenleving, zoals dak- en thuisloze mensen, slachtoffers van huiselijk geweld en cliënten in beschermd wonen. Deze groepen hebben geen tot weinig eigen middelen en zijn niet in staat om de zelftesten aan te schaffen. Het is wel in het algemeen belang dat deze groepen zelftesten op Covid-19 en om dit te bereiken dienen zij kosteloos te kunnen beschikken over zelftesten. Wanneer Vereniging Valente de testen tegen de integrale kostprijs zou moeten kopen, kost dit de organisatie naar schatting 1,35 miljoen. Een dergelijk verlies kan de organisatie niet dragen, zonder dat het ten koste gaat van de noodzakelijk geboden hulpverlening. Dit zou een maatschappelijk onaanvaardbare uitkomst zijn waardoor het noodzakelijk is dat de zelftesten worden geschonken door VWS.

Vereniging van Nederlandse Voedselbanken

De Vereniging van Nederlandse Voedselbanken verstrekken gratis pakketten aan mensen die onder de

² O.a. Kamerstuk 25 295, nr. 1577, Kamerstuk 25 295, nr. 1042, Kamerstuk 25 295, nr. 1755.

armoedegrens leven. Deze pakketten bevatten uitsluitend gedoneerde middelen. Het is in het algemeen belang dat aan de pakketten zelftesten toegevoegd kunnen worden zodat ook de personen die bij de voedselbanken bekend zijn kunnen zelftesten op Covid-19. Wanneer de Vereniging van Nederlandse Voedselbanken de testen tegen de integrale kostprijs zou moeten kopen, kost dit de organisatie naar schatting 6,6 miljoen. Een dergelijk verlies kan de organisatie niet dragen, zonder dat het ten koste gaat van de noodzakelijk geboden hulpverlening. Dit zou een maatschappelijk onaanvaardbare uitkomst zijn waardoor het noodzakelijk is dat de zelftesten worden geschonken door VWS.

Stichting Armoedefonds

Stichting Armoedefonds ondersteunt lokale armoedehulporganisaties. Deze lokale organisaties bieden hulp aan mensen die leven in armoede of moeite hebben om rond te komen. Deze groepen hebben geen tot weinig eigen middelen en zijn niet in staat om de zelftesten aan te schaffen. Het is wel in het algemeen belang dat deze groepen zelftesten op Covid-19 en om dit te bereiken dienen zij kosteloos te kunnen beschikken over zelftesten. Wanneer Stichting Armoedefonds de testen tegen de integrale kostprijs zou moeten kopen, kost dit de organisatie naar schatting 4,5 miljoen. Een dergelijk verlies kan de organisatie niet dragen, zonder dat het ten koste gaat van de noodzakelijk geboden hulpverlening. Dit zou een maatschappelijk onaanvaardbare uitkomst zijn waardoor het noodzakelijk is dat de zelftesten worden geschonken door VWS.

VWS heeft in samenspraak met het veld gekeken hoe zoveel mogelijk mensen binnen de doelgroep bereikt kunnen worden. Gezamenlijk bedienen de genoemde hulporganisaties verschillende groepen die onder of rond het sociaal minimum leven. Door zelftesten via verschillende hulporganisaties te verspreiden die complementair aan elkaar zijn, verwacht VWS zoveel mogelijk mensen met een laag inkomen te bereiken, zonder dat de markt onnodig verstoord wordt.

Noodzakelijkheid en proportionaliteit

Onderstaand wordt nader ingegaan op de vraag waarom het noodzakelijk en proportioneel is dat deze hulporganisaties een verstrekking om niet van zelftesten van VWS ontvangen.

Het om niet verstrekken van zelftesten aan de genoemde hulporganisaties is noodzakelijk en proportioneel, omdat zij deze zelftesten ontvangen om deze vervolgens ter beschikking te stellen aan de doelgroep. Het betreft hier organisaties met een ANBI-status zonder winstoogmerk, die zelf niet over budget beschikken voor het aanschaffen van de zelftesten voor hun cliënten. Het is noodzakelijk om de groep mensen die onder of rond het sociaal minimum leeft te voorzien van zelftesten. Voor deze groep bestaat een financiële drempel om een zelftest te kopen. Om dit te voorkomen is het noodzakelijk dat een zelftest voor deze groep gratis beschikbaar wordt gesteld door de overheid. Met het doorberekenen van een integrale kostprijs wordt het genoemde algemeen belang niet behaald, omdat deze groep momenteel onvoldoende gebruik maakt van een zelftest tegen de gebruikelijke tarieven. De genoemde hulporganisaties beschikken ook niet over voldoende budget om de zelftesten voor de doelgroep aan te schaffen tegen integrale kostprijs, zonder dat dit ten koste gaat van het bieden van noodzakelijke diensten aan de doelgroep.

Daarnaast zijn de gevolgen voor de overige belanghebbenden (marktdeelnemers die zelftesten verkopen) zeer beperkt. Het gaat hier immers om een groep die anders weinig tot geen gebruik maakt van zelftesten, omdat ze deze een stuk minder snel in de winkel kopen. Ook de genoemde hulporganisaties zullen om hierboven genoemde redenen geen zelftesten aanschaffen op de markt voor de doelgroep. Daarnaast blijft het beleid om een zelftest bij klachten te doen, voor iedereen gelden waardoor de vraag naar zelftesten bij deze marktdeelnemers nog steeds aanzienlijk zal zijn.

Tot slot is het besluit ook in duur beperkt tot anderhalf jaar en zal er, afhankelijk van de epidemiologische situatie, zo vroeg mogelijk gestopt worden met de levering van zelftesten aan de genoemde hulporganisaties zodra het zelftestbeleid komt te vervallen.

*De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.J. Kuipers*